

22130005

ALBANIAN A: LITERATURE – HIGHER LEVEL – PAPER 1
ALBANAIS A : LITTÉRATURE – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
ALBANÉS A: LITERATURA – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Wednesday 8 May 2013 (morning)
Mercredi 8 mai 2013 (matin)
Miércoles 8 de mayo de 2013 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

Shkruaj një koment letrar mbi **një** nga dy pjesët që vijojnë:

1.

Përsëri në shelgun vajtues

Ende e mban ujin barku
i lyer me argjilin e përtharë;

Ishte e diel.
As e kthjellët,
5 as e vrenjtur,
as me shi,
as me diell,
as ag s' ishte,
as mbrëmbje,
10 as mesditë.

E diel ishte dhe,
hipur mbi barkun e saj,
erdhën të shtatë.

Pastaj zbritën, dhe në rërë
15 shputat e zbathura s'i dogjën.
E morën në krah atë që i barti,
duke e mbajtur mbi kokë.
Duken shtat pa kokë,
dhe e sollën ta pështesin
20 pas këtij muri të fortë,
pesëqind hapa larg liqenit.

E keqja është se nuk ka vdekur,
e as nuk ecën,
se këmbë s'ka
25 po larg e ka ujin
të notojë.

E kanë lënë aty prej dyzet vjetësh,
e s'kalbet.
Fëmijërinë t'ma kujtojnë.

- 30 Kurse tash ju flini të qetë
E grepat e shkronjave letrën e nxinë
Me ngjyrën e kujtimit që do të zbehet
Nëpër kohë, e dashuria do mbesë
Mes fletëve të portokallit
- 35 E dhembjes së verdhë. Tani e di
Ku vajti krejt ai përfytyrim

Për liqenin e bukurinë
Midis gjumit dhe bredhjeve nëpër rrugë
Kur pas më vjen përfytyrimi

Resul Shabani (2005)

2.

Një natë shkurti të ftohtë, të vitit 1981, në një nga dhomat e spitalit onkologjik të spitalit, ndodhte një skenë dhembjeje, tepër e njohur në këto mjedise: përbri shtratit të një vajze të re 23-vjeçare, që ishte në grahmat e fundit të jetës, nëna e saj, e kërrusur nga brenga, bënte të vetmen gjë që shumica e të afërme bëjnë në kësi rastesh – i lagte buzët.

5 Skena ishte diçka e përsëritur qindra herë në këtë ndërtesë të trishtë. E veçanta ishte se tek dera e vajzës që po jepte shpirt, nënën e mjeruar e prisnin në këmbë dy njerëz të policisë së fshehtë shqiptare. Ata nuk e fshihnin padurimin, madje, njeri prej tyre, i tha gruas të shpejtonte dhe kjo nuk ishte e rrallë në Shqipërinë komuniste. Shpeshherë, ata që vinin për të parë të afërmit që jepnin shpirt nëpër spitale, ishin të internuar. Kështu që vinin të shoqëruar me rojë dhe kohën
10 e kishin tepër të kufizuar, madje duhet të falënderonin shtetin për zemërgjerësinë e treguar për dhënien e lejes. Shumë të tjerë, as që arrinin ta merrnin dot lejen ose e merrnin tepër vonë, kur i sëmuri ndodhej nën dhe.

Gruaja kërkoi të rrinte edhe pak, por shoqëruesit, fare shpërfillës, e urdhëruan haptas të ngrihej. Te dera ajo bëri përpjekjen e fundit “unë njoh Nexhmije Hoxhën, më lejoni t’i telefonoj.
15 Ajo është nënë dhe do të më kuptojë”.

Rojet qeshën me zë të lartë: “Si shumë lart e vrake. Dashke të shqetësosh edhe shoqen Nexhmije. Nuk thua faleminderit që të lamë edhe kaq”.

Gruaja uli kryet dhe doli.

Vajza që jepte shpirt në Spitalin Onkologjik, ishte një nga letraret më interesante të brezit
20 të vet, por në atë kohë e panjohur krejtësisht, për arsyen e thjeshtë se të atin e kishte në burg.

Tronditëse, sa herë ta lexosh, sepse në këto rreshta gjendet tragjedia e një vajze të re, bija e një nëne që kishte merita për luftën më shumë se çdo grua tjetër, por që një ditë të zezë atë e syrgjynosën në internim në Cërrik, pasi burrin ia kishin futur në burg. Liri Belishova nuk do të shqisë deri në vdekje ato skena antinjerëzore të një regjimi që hiqej se ishte human.

25 Për këtë vajzë të re, për këtë letrare të sapoçelur si gonxhe, jeta u këput pa nisur ende. Por, gjithsesi, kujtimi rron, se për nënën, vëllanë, por edhe të afërmit, edhe shokët e shoqet rron kujtimi i shtrenjtë. Ndoshta një ditë, një shkollë do të ketë emrin e kësaj vajze që nuk kreu heroizma lufte, por “u vra” nga një regjim që luftoi aq shumë për diktaturë dhe vrau njerëzit e racës së vet.

Hyqmet Zane, *Kujtimi i patretur i një vajze të talentuar* (2011)